

บทที่ 5

การพัฒนาพฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

การวิจัยระยะที่ 3 เป็นขั้นตอนการพัฒนาโดยนำแนวทางหรือวิธีการพัฒนาที่ตัวแทนผู้มีส่วนสำคัญ และตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดไว้มาดำเนินการพัฒนาพฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ดังมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. คำถามการวิจัย
2. วัตถุประสงค์การวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. ผลการวิจัย

คำถามการวิจัย

ผลการพัฒนาพฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ จังหวัดสระบุรีเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลการพัฒนาพฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ จังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยในระยะที่ 3 นี้เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากที่สุดที่ผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ จังหวัดสระบุรี ทุกฝ่ายจะได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการปฏิบัติการ (action) เพื่อให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียนตามแนวทางวิธีการที่ได้กำหนดไว้ในระยะที่ 2 ซึ่งได้แก่ การให้ความรู้ในเรื่องการดูแลป้องกันโรคในช่องปากให้บรรลุตามดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาตามที่ได้กำหนดไว้จึงใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research : PAR) โดยดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กรอบการวิจัย

กระบวนการเรียนรู้โดยใช้การให้ความรู้ในเรื่องการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ จังหวัดสระบุรีศึกษาใน 3 ด้าน ได้แก่

- 1.1 ความรู้และการบริโภคอาหารว่าง
- 1.2 การป้องกันดูแลโรคในช่องปาก
- 1.3 พฤติกรรมการแปรงฟัน

นำแนวทาง วิธีการพัฒนาพฤติกรรมดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ ซึ่งได้แก่การให้ความรู้ในเรื่องการดูแลป้องกันโรคในช่องปาก และประเมินผลการเรียนรู้โดยดัชนีชี้วัดความสำเร็จตามที่ผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้การให้ความรู้ในเรื่องการดูแลป้องกันโรคในช่องปาก ได้ร่วมกันกำหนดไว้ในการวิจัยระยะที่ 2 มาใช้เป็นกรอบแนวคิดหลักในการวิจัยและพัฒนา โดยการพัฒนาให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์

2. ประชากรในการวิจัย

- 2.1 ผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 คน
- 2.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนา คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้เชี่ยวชาญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอพระพุทธบาท เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองพระพุทธบาท ผู้ปกครองนักเรียน

3. วิธีการพัฒนา

การพัฒนาพฤติกรรมดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ จังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย 2 กิจกรรม ดังมีรายละเอียด ดังนี้

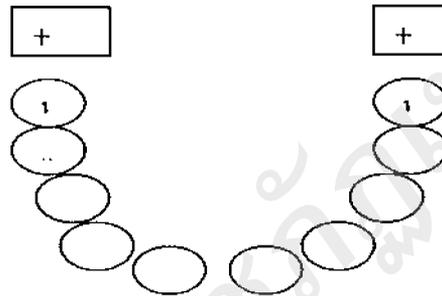
3.1 ชุดฝึกการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียน ประกอบด้วยชุดฝึกจำนวน 4 ชุด ได้แก่

3.1.1 ชุดฝึกลักษณะและความสำคัญของฟัน

1) ใช้ฝึกในวันที่ 15 มกราคม 2551 เวลา 8.30 – 11.30 น รวม 3 คาบ สถานที่ห้องสมุดโรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ จังหวัดสระบุรี

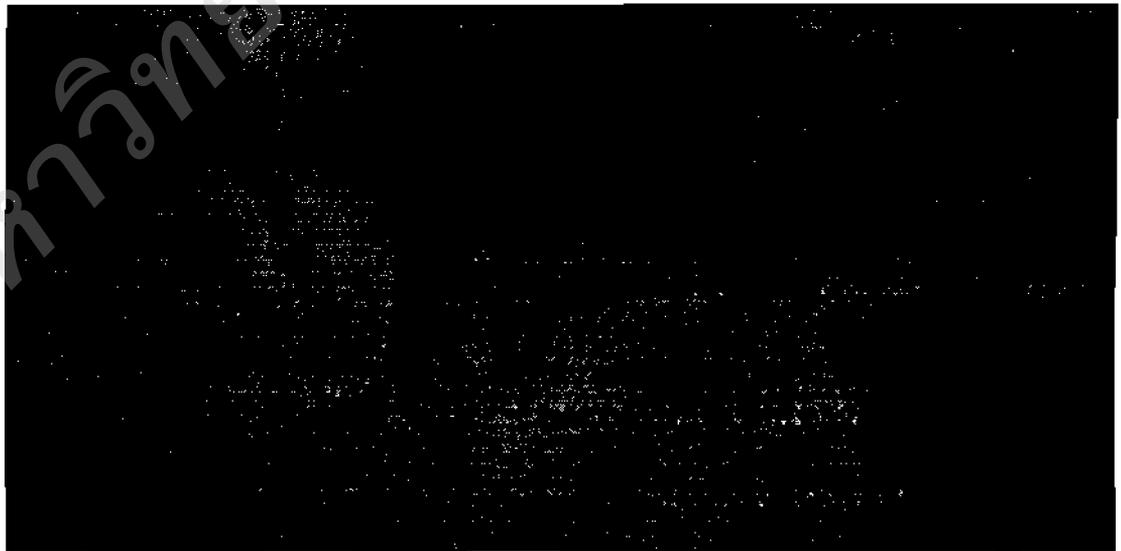
2) เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชนและผู้วิจัยเป็นผู้อธิบายการเกิดของฟันน้ำนมและฟันถาวรแล้วอภิปรายความแตกต่าง รูปร่าง ขนาด และหน้าที่ของฟันสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนได้แก่ ภาพฟันน้ำนมและภาพฟันถาวร จากโปสเตอร์ของกองทันตกรรมโดยนักเรียนสามารถบอกลักษณะและความสำคัญของฟันได้อย่างถูกต้อง โดยใช้กิจกรรมเกมหา

ตำแหน่งฟันกราม วิธีการ 1. นักเรียนอาสาสมัครเล่นเกม 12 คน 2. ให้ผู้เล่น 10 คน เข้าแถวเรียงกันเป็นฟันน้ำนม ดังรูป

ภาพ 5 การเข้าแถวของนักเรียนเรียงกันเป็นฟันน้ำนม

สรุปฟันกรามที่ขึ้นเมื่ออายุ 6 ขวบ จะอยู่หลังฟันกรามน้ำนมซี่สุดท้าย คือตำแหน่ง ทั้งสองข้าง

ภาพ 6 ลักษณะของฟัน

3) วิทยากร ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปตามสาระสำคัญ ดังนี้ “การเรียนรู้โดยการค้นหาฟันกรามนักเรียนสามารถบอกตำแหน่งของฟันกรามได้อย่างถูกต้องและนักเรียนสามารถบอกลักษณะของฟันชนิดต่างๆ ฟันน้ำนมเริ่มขึ้นให้เห็นเมื่ออายุประมาณ 6-8 เดือน และทยอยขึ้นขึ้นจนครบ 20 ซี่ เมื่ออายุประมาณ 2 ปีครึ่งฟันน้ำนมช่วยให้เด็กเคี้ยวอาหารได้ดีช่วยพัฒนาการพูดออกเสียงและใบหน้าจำเป็นต้องดูแลให้ดีขึ้นถึงช่วงอายุที่รากฟันจะเริ่ม

ละลายและหลุดไปเองฟันแท้เริ่มขึ้นเมื่ออายุประมาณ 6 ปี เป็นฟันกราม จากนั้นฟันแท้จะทยอยขึ้นโดยฟันแท้ขึ้นครบ 28 ซี่ เมื่ออายุ 12-13 ปี และครบ 32 ซี่เมื่ออายุ 17-25 ปี และสมาชิกทุกคนสามารถซักถาม เพื่อให้ตนเองมีความเข้าใจในโครงสร้างของฟันและฟันแต่ละชนิดอย่างชัดเจน

3.1.2 ชุดฝึกการให้ความรู้เรื่องสุขภาพช่องปากโรคในช่องปาก

1) ใช้ฝึกใน วันที่ 25 มกราคม 2551 เวลา 12.30 – 15.30 น. รวม 3 คาบ สถานที่เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ จังหวัดสระบุรี

2) ทันตแพทย์จากศูนย์อนามัยที่ 2 สระบุรีพร้อมเจ้าพนักงานสาธารณสุขสุขภาพชุมชนจากสาธารณสุขอำเภอพระพุทธบาทและผู้วิจัยเข้ามาเป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพช่องปาก โรคในช่องปากได้แก่โรคฟันผุ โรคเหงือกอักเสบวิทยากรถามประสบการณ์นักเรียนว่าใครมีโรคฟันผุ หรือเหงือกอักเสบ ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์โรคฟันผุหรือเหงือกอักเสบที่เกิดขึ้นตัวเองให้นักเรียนดูรูปภาพเรื่องโรคฟันผุและโรคเหงือกอักเสบพร้อมทันตแพทย์อธิบายซักถามนักเรียนแต่ละคนออกมาอธิบายหน้าชั้นเรียนให้เพื่อนฟังเพื่อยืนยันความเข้าใจอย่างถูกต้อง สื่อการเรียนการสอนใช้ CD บรรยายภาพโรคฟันผุและโรคเหงือกอักเสบและการเกิดโรคฟันผุและเหงือกอักเสบ ใช้เวลาครึ่งชั่วโมงในการดู CD และทันตแพทย์ได้ซักถามนักเรียนเรื่องการแปรงฟันนักเรียนแปรงอย่างไร พร้อมทั้งให้นักเรียนออกมาสาธิตการแปรงฟันให้เพื่อนดูโดยมีหุ่นจำลองฟัน และแปรงสีฟันในการสาธิตทันตแพทย์สอนวิธีการแปรงฟันอย่างถูกต้องให้นักเรียนทราบพร้อมกับมอบยาสีฟันและแปรงสีฟันให้กับโรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์

3) วิทยากร ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปตามสาระสำคัญดังนี้ “โรคฟันผุและโรคเหงือกอักเสบเป็นโรคในช่องปากที่พบบ่อยในทุกเพศทุกวัยแต่เป็นโรคที่สามารถป้องกันได้โดยการแปรงฟันหลังรับประทานอาหารทั้งสามมื้อการรับประทานอาหารในแต่ละครั้งและตามด้วยผลไม้ที่ช่วยขัดฟันในแต่ละมื้อส่งเสริมพฤติกรรมไม่รับประทานอาหารว่างที่ทำลายฟัน”

3.1.3 ชุดฝึกการแปรงฟัน การย้อมสีฟัน

1) ใช้ฝึกใน วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2551 เวลา 12.30 – 15.30 น. รวม 3 คาบ สถานที่หน้าอาคารเรียนโรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ จังหวัดสระบุรี

2) ผู้วิจัยพร้อมด้วยเจ้าพนักงานสาธารณสุขอำเภอพระพุทธบาทและพยาบาลวิชาชีพจากเทศบาลเมืองพระพุทธบาทเข้ามาตรวจสอบสุขภาพช่องปากของนักเรียนพร้อมทั้งมอบยาสีฟันแปรงสีฟันให้กับโรงเรียนมีการย้อมสีฟันโดยให้เด็กนักเรียนเคี้ยวเม็ดสีที่ใช้ย้อมฟันในขณะที่ยังไม่ได้แปรงฟันให้สังเกตดูว่าติดบริเวณใดบ้างและให้นักเรียนแปรงฟันเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพการแปรงฟันของนักเรียนและสังเกตดูว่าแตกต่างจากครั้งแรกหรือไม่บันทึกการแปรงฟัน

3) วิทยากรครูและนักเรียนร่วมกันสรุปตามสาระสำคัญ ดังนี้ “การแปรงฟันถูกวิธีช่วยทำให้ปากฟันสะอาดฟันและเหงือกแข็งแรงสมบูรณ์โดยช่วยขจัดคราบเศษอาหารที่

ดกค้ำตาม ซอกฟัน ลึน ไม้ให้หมักหมมบูดเน่า ซึ่งจะทำให้ปากเหม็น และขจัดคราบจุลินทรีย์ ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดโรคฟันผุและโรคเหงือกอักเสบวิธีดูแลป้องกันที่ดีและง่ายคือการแปรงฟันหลังรับประทานอาหารทุกมื้อ”

3.1.4 ชุดฝึกการให้ความรู้เรื่องการรับประทานอาหารว่าง ผัก ผลไม้

1) ใช้ฝึกในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2551 เวลา 12.30 – 15.30 น. รวม 3 คาบ สถานที่อาคารเรียนโรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ จังหวัดสระบุรี

2) ผู้วิจัยเป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องการรับประทานอาหารว่าง ประโยชน์ของผลไม้การเลือกรับประทานผลไม้ที่มีประโยชน์ต่อฟันหลีกเลี่ยงอาหารที่ทำให้เกิดโรคในช่องปากให้นักเรียนแยกอาหารที่มีประโยชน์และโทษต่อฟันให้นักเรียนจัดรายการอาหารที่มีประโยชน์ต่อฟันโดยวิทยากรนำผลไม้มาสาธิตจัดให้นักเรียนและครูรับประทานขนมปังเปรียบเทียบกับผลไม้พร้อมทั้งบันทึกผล

3) วิทยากรครูและนักเรียนร่วมกันสรุปตามสาระสำคัญดังนี้ “หลักการรับประทานอาหารเพื่อทันตสุขภาพมีดังนี้ แปรงและน้ำตาล ควรรับประทานในมืออาหารควรงดรับประทานอาหารว่างที่มีลักษณะเหนียวติดฟัน เช่นลูกกวาด ทอฟฟี่ ขนมกรุบกรอบ ที่มีแต่แป้งและน้ำตาลควรรับประทานอาหารและกินผลไม้ที่ช่วยขัดฟันเพื่อลดเศษอาหารติดค้างที่ฟัน”

3.1.5 หลังจากใช้ชุดฝึกทั้ง 4 ชุดแล้วให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าจัดทำรายงานโดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม (โดยการจับฉลาก หมายเลข 1, 2, 3) ให้นักเรียนเข้ากลุ่มของตัวเองร่วมปรึกษากันเลือกเรื่องที่จะทำโครงการกลุ่มของตนเองกลุ่มละ 1 โครงการรายละเอียดดังนี้

1) กลุ่มที่ 1 จัดทำโครงการกลุ่ม เรื่องโรคฟันผุ อาจารย์ภาณุพันธุ์ สายหยุด เป็นที่ปรึกษามีสมาชิกจำนวน 6 คน ประกอบด้วย

1. เด็กชายธีรพงษ์ พันธุ์ศิริ
2. เด็กชายอนันตชัย พลอาจ
3. เด็กชายเฉลิมชัย พลอาจ
4. เด็กชายพฤษภา แสงอรุณ
5. เด็กหญิงจิรวรัตน์ ยวงนาค
6. เด็กหญิงชนาภรณ์ จากเทียม

2) กลุ่มที่ 2 จัดทำโครงการเรื่องโรคปริทันต์อาจารย์ภาณุพันธุ์ สายหยุด เป็นที่ปรึกษามีสมาชิกจำนวน 7 คน ประกอบด้วย

1. เด็กชายศักดิ์สิทธิ์ แผ่จจร
2. เด็กชายธีรศักดิ์ รูปเล็ก
3. เด็กชายสมรักษ์ นิยม
4. เด็กณรงค์เดช บุญรอด

5. เด็กหญิงสุพรรณ ดรีอุทัย
6. เด็กหญิงนิตยา แก้วเกศ
7. เด็กหญิงจรรววรรณ บุญอยู่

3) กลุ่มที่ 3 จัดทำโครงการ เรื่องการแปร่งพื้นอาจารย์ภาณุพันธ์
สายหยุด เป็นที่ปรึกษามีสมาชิกจำนวน 7 คน ประกอบด้วย

1. เด็กชายวิญญู มาสารี
2. เด็กชายชิวากร มณีแก้ว
3. เด็กชายปริญญา จันท์ศรี
4. เด็กชายกิตติพงษ์ แดงทอง
5. เด็กชายธรรมภพ เกตุพันธ์
6. เด็กหญิงธิดารัตน์ มั่นศรี
7. เด็กหญิงจุฑามาศ มณีแย้ม

3.1.6 เมื่อแต่ละกลุ่มได้เรื่องที่จะศึกษาแล้ว โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่ม
นักเรียนได้ทำการศึกษาในเรื่องที่กลุ่มได้รับผิดชอบร่วมกันจัดทำโครงการกลุ่มที่นักเรียน
รับผิดชอบ

3.1.7 จัดสถานที่จัดนิทรรศการการเรียนรู้ของแต่ละโครงการเตรียมอุปกรณ์
ทำการประชาสัมพันธ์ภายในโรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ จังหวัดสระบุรี และโรงเรียน
ใกล้เคียง

3.1.8 การแสดงนิทรรศการโครงการโรคพิษสุนัข โรครักษาพันธุ์ การแปร่งพื้นแสดง
นิทรรศการการเรียนรู้ของโครงการในวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2551 ตั้งแต่เวลา 13.00 - 15.00 น.
โดยมีผู้เข้าร่วมชมนิทรรศการการเรียนรู้ จำนวน 120 คน

3.2 ชุดตรวจพฤติกรรมกรรมการแปร่งพื้น การบริโภคอาหารว่าง การรับประทานผลไม้

3.2.1 ระยะเวลาในการใช้ตรวจพฤติกรรมกรรมการแปร่งพื้น การบริโภคอาหารว่าง
การรับประทานผลไม้และการแสดงนิทรรศการระหว่างวันที่ 13 กุมภาพันธ์ - 13 มีนาคม พ.ศ.
2551 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ จังหวัดสระบุรี จัด
ให้มีสมุดบันทึกการแปร่งพื้น การรับประทานอาหารว่าง การรับประทานผลไม้โดยมีการ
ตรวจสอบในแต่ละวัน ดังนี้

- แปร่งพื้นตอนเช้า กับตอนเย็น ผู้ปกครองเป็นผู้ตรวจ
- แปร่งพื้นตอนกลางวัน นักเรียนแกนนำเป็นผู้ตรวจ
- รับประทานอาหารว่าง นักเรียนแกนนำเป็นผู้ตรวจ
- รับประทานผลไม้ นักเรียนแกนนำ เป็นผู้ตรวจ

4. เครื่องมือและการรวบรวมข้อมูล

การใช้กิจกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ จังหวัดสระบุรีมีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 แบบประเมินพฤติกรรม

แบบประเมินพฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากเพื่อให้ผู้ปกครอง และนักเรียนแกนนำประจำโรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ได้ประเมินพฤติกรรมพฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมแล้วโดยแบบประเมินพฤติกรรมเป็นแบบบันทึกว่าทุกครั้งบ่อยๆ บางครั้งไม่เคยทั้งหมด 15 ข้อ ตามกรอบการวิจัย

4.2 แบบประเมินความรู้ ความเข้าใจ

แบบประเมินความรู้ ความเข้าใจในพฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียนเพื่อให้ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ ได้ประเมินความรู้ ความเข้าใจของตนเองหลังจากได้ฝึกปฏิบัติกับชุดฝึกกิจกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียนแล้วโดยแบบประเมินความรู้ความเข้าใจมีลักษณะเป็นแบบให้เลือกตอบ คือ ใช่ ไม่แน่ใจและ ไม่ใช่แบบประเมินฉบับนี้มีทั้งหมด 20 ข้อ แบ่งเนื้อหาตามกรอบการวิจัย

4.3 แบบประเมินเจตคติ

แบบประเมินเจตคติพฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียนเพื่อให้ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ได้ประเมินเจตคติของตนเองต่อพฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากหลังจากได้ฝึกปฏิบัติชุดฝึกกิจกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากแล้ว โดยแบบประเมินเจตคติมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งประเมินฉบับนี้มีทั้งหมด 20 ข้อ แบ่งเนื้อหาตามกรอบการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความรู้ ความเข้าใจ แบบประเมินเจตคติ แบบประเมินพฤติกรรม และแบบประเมินโครงการกลุ่มและการแสดงนิทรรศการการเรียนรู้ของกลุ่ม ดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean)

5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาแบบสร้างข้อสรุปโดยการจำแนกข้อมูลชนิดของข้อมูลโดยอาศัยกรอบการวิจัยเป็นหลัก

6. เกณฑ์การแปลความผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

6.1 แบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของเด็กนักเรียนโดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การกำหนดความหมายของพฤติกรรมดังนี้

ผู้ปฏิบัติด้านพฤติกรรมด้านบวก ให้	
ปฏิบัติทุกครั้ง	4 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	3 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	2 คะแนน
ไม่ปฏิบัติ	1 คะแนน
ผู้ปฏิบัติด้านพฤติกรรมด้านลบ ให้	
ปฏิบัติทุกครั้ง	1 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	2 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	3 คะแนน
ไม่ปฏิบัติ	4 คะแนน

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การกำหนดความหมายของคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรม

คะแนนเฉลี่ย	แปลความหมาย
3.50 - 4.49	เท่ากับ ดีมาก
2.50 - 3.49	เท่ากับ ดี
1.50 - 2.49	เท่ากับ พอใช้
1.00 - 1.49	เท่ากับ ปรับปรุง

6.2 แบบสอบถามความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากผู้วิจัยใช้เกณฑ์การกำหนดความหมายร้อยละของความรู้ ความเข้าใจ ดังนี้

ค่าร้อยละของผู้ตอบถูก	แปลความหมาย
80 - 100	เท่ากับ มีความรู้ ความเข้าใจระดับมาก
60 - 79	เท่ากับ มีความรู้ ความเข้าใจระดับปานกลาง
ต่ำกว่า 60	เท่ากับ มีความรู้ ความเข้าใจระดับน้อย

6.3 แบบสอบถามเจตคติต่อพฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากผู้วิจัยใช้เกณฑ์การกำหนดความหมายค่าเฉลี่ยของเจตคติ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	แปลความหมาย
4.50 - 5.00	เท่ากับ มีเจตคติระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	เท่ากับ มีเจตคติระดับมาก
2.50 - 3.49	เท่ากับ มีเจตคติระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	เท่ากับ มีเจตคติระดับน้อย

1.00 - 1.49 เท่ากับ มีเจตคติระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การพฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ จังหวัดสระบุรีเป็นการลงมือปฏิบัติตามวิธีการที่ผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันกำหนดไว้ คือ ชุติฝึกการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียน และชุดตรวจพฤติกรรมกรรมการแปรงฟัน การบริโภคอาหารว่าง การรับประทานผลไม้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ จังหวัดสระบุรี ซึ่งจะนำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

1. พฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียน

ข้อมูลจากแบบสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ในด้านพฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียนหลังการพัฒนารายละเอียดดังปรากฏในตาราง 9

ตาราง 9 พฤติกรรมการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ จังหวัดสระบุรี หลังการพัฒนา

ข้อความ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
1. นักเรียนมีเศษอาหารติดชอกฟัน	3.8	ดีมาก
2. นักเรียนมีการส่องกระจกดูฟัน	3.7	ดีมาก
3. นักเรียนรับประทานขนมหวาน กับเด็ก	3.7	ดีมาก
4. นักเรียนรับประทาน ขนมกรุบกรอบ	3.7	ดีมาก
5. นักเรียนรับประทานขนมประเภทลูกอม	3.9	ดีมาก
6. นักเรียนรับประทานอาหาร/ขนม/เครื่องดื่มก่อนนอน โดยลิ้มแปรงฟัน	4.0	ดีมาก
7. นักเรียนดื่มนมเปรี้ยวหวาน	3.8	ดีมาก
8. นักเรียนดื่มน้ำอัดลม	3.9	ดีมาก
9. นักเรียนดื่มน้ำหวาน	3.8	ดีมาก
10. นักเรียนรับประทานผลไม้สด	4.0	ดีมาก
11. นักเรียนรับประทานผลไม้ดอง	3.95	ดีมาก

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อความ	คะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	การปฏิบัติ
12. นักเรียนแปรงฟันครบสามครั้งหลังรับประทานอาหาร ทั้งสามมือ	4.0	ดีมาก
13. หลังรับประทานอาหารเข้านักเรียนแปรงฟัน	4.0	ดีมาก
14. หลังรับประทานอาหารกลางวันนักเรียนแปรงฟัน	4.0	ดีมาก
15. ก่อนนอนนักเรียนแปรงฟัน	4.0	ดีมาก

จากตาราง 9 พบว่า นักเรียนมีการปรับปรุงในการไม่รับประทานขนมประเภทลูกอม ระดับเฉลี่ยดีมากนักเรียนมีการปรับปรุงในเรื่องรับประทานอาหาร/ ขนม/ เครื่องดื่มก่อนนอนโดยไม่ดื่มแปรงฟันระดับเฉลี่ยดีมาก นักเรียนมีการปรับปรุงโดยไม่ดื่มน้ำอัดลมระดับเฉลี่ยดีมาก นักเรียนมีการปรับปรุงรับประทานผลไม้สด ระดับเฉลี่ยดีมาก

สรุปหลังการพัฒนา นักเรียนมีพฤติกรรมดูแลป้องกันโรคในช่องปากมากกว่าก่อนการพัฒนา และมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการดูแลป้องกันโรคในช่องปากอยู่ในระดับดีมากทุกรายการ

2. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียน

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลป้องกันโรคในช่องปาก ดำเนินการโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ จังหวัดสระบุรี ที่ตอบคำถามถูกต้องแสดงว่ามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลป้องกันโรคในช่องปาก รายละเอียดดังปรากฏในตาราง 10

ตาราง 10 จำนวนร้อยละระดับความรู้ของนักเรียนที่ตอบคำถามถูกต้องเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลป้องกันโรคในช่องปาก หลังการพัฒนา

ข้อความ	ร้อยละของผู้ตอบถูก		
	จำนวน	ร้อยละ	ระดับความรู้
1. น้ำลายช่วยลดการเกิดโรคฟันผุ	20	100	มาก
2. นมเปรี้ยว หวาน ต้มแล้วทำให้ฟันผุ	20	100	มาก
3. ฟันที่เริ่มขึ้นทุกซี่เป็นฟันน้ำนมเสมอ	19	95	มาก
4. โรคฟันผุเป็นโรคติดต่อจากพ่อแม่ไปสู่ลูก	20	100	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อความ	ร้อยละของผู้ตอบถูก		
	จำนวน	ร้อยละ	ระดับความรู้
5. การปวดฟันเกิดจากแมงกินฟัน	19	95	มาก
6. ลูกอมเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดโรคฟันผุ	20	100	มาก
7. น้ำอัดลมมีน้ำตาลทำให้ฟันผุได้	20	100	มาก
8. การรับประทานขนมกรุบกรอบมีผลเสียต่อฟัน	20	100	มาก
9. ควรรับประทานน้ำตาลไม่เกินวันละ 6 ช้อนชา	20	100	มาก
10. การรับประทานอาหารที่มีลักษณะเหนียวติดฟันจะทำให้เกิดโรคฟันผุ	20	100	มาก
11. โรคปริทันต์เป็นโรคที่เกิดกับตัวฟัน	19	95	มาก
12. โรคปริทันต์เป็นโรคติดต่อ	19	95	มาก
13. คนขาดวิตามินซี บี และดี มีผลต่อความต้านทานโรคเหงือก	19	95	มาก
14. การเกิดโรคฟันผุเกิดจากการไม่แปรงฟันอย่างเดียวเท่านั้น	20	100	มาก
15. การใช้เส้นใยขัดฟันเป็นประจำทำให้ลดการเป็นโรคฟันผุและโรคเหงือกอักเสบ	19	95	มาก
16. การแปรงฟันที่ไม่สะอาดอาจทำให้เกิดโรคเหงือกอักเสบได้	20	100	มาก
17. การเสียวฟันเกิดจากการไม่กินผักและผลไม้	20	100	มาก
18. การแปรงฟันหลังอาหารช่วยป้องกันโรคเหงือกอักเสบและฟันผุ	20	100	มาก
19. เชื้อจุลินทรีย์ที่อยู่ในช่องปากเป็นสาเหตุของโรคฟันผุและเหงือกอักเสบ	19	95	มาก
20. โรคฟันผุเป็นโรคติดต่อจากคนสู่คน	19	95	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า การรับประทานขนมกรุบกรอบมีผลเสียต่อฟันระดับความรู้มาก โรคปริทันต์เป็นโรคที่เกิดกับตัวฟัน ระดับความรู้มาก การเสียวฟันเกิดจากการไม่กินผักและผลไม้ ระดับความรู้มาก

สรุป หลังการพัฒนานักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแล ป้องกันโรคในช่องปากมากกว่าก่อนการพัฒนาและนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจทุกรายการ ระดับมาก ร้อยละ 97.7

3. เจตคติที่ถูกต้องต่อพฤติกรรมดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียนหลังการพัฒนาข้อมูลจากแบบสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ จังหวัดสระบุรี ในด้านเจตคติที่ถูกต้องต่อพฤติกรรมดูแลป้องกันโรคในช่องปากรายละเอียด ดังปรากฏในตาราง 11

ตาราง 11 ร้อยละของระดับเจตคติที่ถูกต้องต่อพฤติกรรมดูแลป้องกันโรคในช่องปากของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ จังหวัดสระบุรี หลัง การพัฒนา

ข้อความ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับเจตคติ
1. กินขนมกรุบกรอบทำให้เกิดโรคฟันผุอย่างเดียว	4.95	มากที่สุด
2. ดื่มน้ำอัดลมชนิดไม่มีน้ำตาลไม่มีผลเสียต่อร่างกาย	5.0	มากที่สุด
3. ถ้าไม่มีอาการปวดฟันในรอบปีก็ไม่จำเป็นต้องไปพบทันตแพทย์	4.95	มากที่สุด
4. ในน้ำอัดลมไม่มีกรดจึงไม่ทำให้ฟันผุ	5.0	มากที่สุด
5. ฟันน้ำนมไม่มีประโยชน์จึงไม่ต้องดูแล	5.0	มากที่สุด
6. นักเรียนแปรงฟันเฉพาะตอนเช้าและตอนกลางวันก็พอ	5.0	มากที่สุด
7. การใช้เส้นใยขัดฟันทำให้ฟันห่างได้	4.95	มากที่สุด
8. ฟันผุเกิดเฉพาะฟันน้ำนมเท่านั้น	5.0	มากที่สุด
9. การมีเลือดออกขณะแปรงฟันถือเป็นเรื่องปกติ	5.0	มากที่สุด
10. ควรดูแลฟันเมื่อฟันแท้ขึ้นมาเท่านั้น	5.0	มากที่สุด
11. การขูดหินปูนเป็นการช่วยป้องกันโรคเหงือกอักเสบ	5.0	มากที่สุด
12. การแปรงฟันบ่อยๆ จะทำให้ฟันสึกได้	5.0	มากที่สุด
13. เมื่อเป็นโรคในช่องปากทำให้มีผลกระทบต่อระบบย่อยอาหาร	4.9	มากที่สุด
14. การไม่ดูแลสุขภาพช่องปากจะทำให้เป็นโรคฟันผุได้อีก	5.0	มากที่สุด
15. การเป็นเหงือกอักเสบสามารถหายได้เอง	5.0	มากที่สุด
16. แปรงสีฟันใช้ได้ตลอดไม่ควรเปลี่ยนจนกว่าจะหักชำรุด	5.0	มากที่สุด

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อความ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับเจตคติ
17. ฟันน้ำนมไม่ใช้ฟันแทะจึงไม่ต้องดูแลรักษาความสะอาด	5.0	มากที่สุด
18. ควรแปรงฟันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ช่วยป้องกันฟันผุ	4.95	มากที่สุด
19. ควรดูแลฟันเมื่อฟันแทะขึ้นมาเท่านั้น	4.95	มากที่สุด
20. นักเรียนควรใช้ขนแปรงชนิดแข็งแปรงฟัน	4.95	มากที่สุด

จากตาราง 11 พบว่า ในน้ำอืดลมไม่มีกรดจึงไม่ทำให้ฟันผุ ระดับมากที่สุด ควรดูแลฟันเมื่อฟันแทะขึ้นมาเท่านั้น ระดับมากที่สุด นักเรียนควรใช้ขนแปรงชนิดแข็งแปรงฟัน ระดับมากที่สุด

สรุป หลังการพัฒนา นักเรียนมีเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลป้องกันโรคในช่องปากมากกว่าก่อนการพัฒนาและนักเรียนมีเจตคติที่ถูกต้อง ระดับมากที่สุดทุกรายการ

ตาราง 12 สรุปผลการวิจัยตามตัวชี้วัดความสำเร็จพฤติกรรมดูแลป้องกันโรคในช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์ จังหวัดสระบุรี

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการวิจัย
1. นักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการดูแลป้องกันโรคในช่องปากระดับมาก	นักเรียนมีพฤติกรรมดูแลป้องกันโรคในช่องปาก ทุกรายการระดับดีมาก
2. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลป้องกันโรคในช่องปากระดับมาก	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลป้องกันโรคในช่องปาก ทุกรายการระดับมาก
3. นักเรียนมีเจตคติเกี่ยวกับการดูแลป้องกันโรคในช่องปาก ระดับมากที่สุด	นักเรียนมีเจตคติที่ถูกต้องต่อการดูแลป้องกันโรคในช่องปาก ทุกรายการระดับมากที่สุด